

30 let razvoja DZTPS

Letos praznujemo 30 let obstoja DZTPS. Trideset let njegovega razvoja nedvomno pomeni za nekatere dolgo, za druge kratko obdobje. Pač glede na to, koliko si bil »zraven«. Vsekakor se je v minulih tridesetih letih zgodovine DZTPS »zgodilo« marsikaj. Bila so mirna in manj mirna leta. Kakor se to na sploh »spodobi« za vsakršne vrste zgodovino, ki jo delamo ljudje, nekateri z izrazitejšimi ozko usmerjenimi interesi in, hvala bogu, drugi z mnogo širšim pogledom na določene stvari.

Pa pojdimo od začetka. Ne le zato, da bi starim članom priklicali v spomin tiste »davne« čase ustanovitve predhodnika današnjega DZTPS, marveč in predvsem zato, da bi »mlajši« člani, ki ste kasneje pristopili v takšnem številu, kakršnega takrat na začetku nismo predvidevali, zvedeli kaj več o njem.

Najprej je bilo Društvo prevajalcev Slovenije. Potem se je začelo dogajati, da se je čedalje hitreje razvijajoče se slovensko gospodarstvo zaradi svojih stikov s tujino začelo obračati po pomoč preprosto na tiste, ki prevajajo, s prošnjo — prevedite nam čim prej našo dokumentacijo, ki jo moramo imeti prevedeno zaradi izvoznih poslov, v ta in ta jezik. Vendar se je izkazalo, da je bilo obstoječe društvo le društvo prevajalcev tujih književnih del v domači jezik. In tako je tedanji upravni odbor prevajalskega društva, da bi ustregel zahtevam gospodarstvenikov, naložil dvema ali trem članom, naj v mestu ljubljanskem s pomočjo znanec poiščejo večše poznavalce tujih jezikov, ki bi bili pripravljeni prevajati v tuje jezike besedila s strokovno (mišljeno je bilo tehnično) vsebino. Ti naj bi potem sestavljali posebno sekcijo društva. Toda zaradi nekih osebnih in tudi drugih interesnih antagonizmov med književnimi in siceršnjimi prevajalci je bilo tedaj ustanovljeno Društvo strokovnih prevajalcev, ki je združevalo kar trinajst članov, pri čemer sta tista dva ali trije iniciatorji ostali člani prejšnjega društva, ki se

je, iz razumljivih razlogov, preimenovalo v Društvo književnih prevajalcev. Slednje je seveda še naprej ostalo tam, kjer je imelo svoje prostore, novonastalo »strokovno« društvo pa je, čeprav ga ni nihče podil proč, našlo svoj sedež v stanovanju enega izmed soustanoviteljev. Na sedež novega društva so se od tedaj jela vse pogostejše obračati podjetja s svojimi potrebami po prevodih. S tem se je končalo prvo obdobje zgodovine kasnejšega DZTPS.

Več ali manj prek osebnih poznanstev je število članov postopoma naraščalo in ob koncu tega »privatnega« obdobja nas je bilo strokovnih prevajalcev že okrog 70. To je trajalo od leta 1961 do 1979. Dotedanji upravni odbori so se lotili določanja pogojev prevajanja za stranke, med katerimi seveda ne smemo pozabiti tarif za prevode. Prav tako smo pripravljali predavanja strokovne narave, vendar bolj poredko, več ali manj so bila zaradi plitve blagajne povezana z vsakoletnim občnim zborom. Tudi besedo »strokovni« iz naziva društva smo zamenjali s sintagmo »znanstveni in tehniški«, kajti sčasoma nam je postalo jasno, da je prevod lahko opravljen strokovno ali pa tudi nestrokovno, ne glede na njegovo vsebinsko naravo, in tako smo dobili naziv Društvo znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije. Ves čas smo se tudi pogovarjali o večnem vprašanju kakovosti prevodov in o tem, kako to doseči. Društvo je zanimal položaj prevajalcev po podjetjih (prvi člani so bili pretežno upokojenci, ki so pred upokojitvijo opravljali druge poklice, znali pa so govoriti in dobro pisati v tujih jezikih), kjer je njihovo število nenehno naraščalo. Ob vsem tem smo začutili potrebo po uveljavljanju naše stroke in po izmenjavi izkušenj v zvezi s prevajanjem neknjiževnih besedil in tako je nastalo naše glasilo MOSTOVI, ki je najprej izhajalo po potrebi in v ciklostirani obliki, sedaj pa v takšni, kot jo držite v roki.

Nadaljevanje na 12. strani

»Taka organizacija seminarja je veliko boljša od prejšnjih popoldanskih predavanj. Bolj se lahko osredotočimo na snov in tudi dvodnevna odsotnost z dela ne pomeni nikakršnih težav. Od takšnega seminarja imamo veliko večjo korist, zlasti kadar predavajo 'native speakers'.«

O potrebi po izbranih predavanjih iz slovnice smo dobili naslednji odgovor:

»Slišali smo pripombe, da bi prevajalec moral slovnico že poznati. Vendar ne drži, da bi npr. poznali takšne finese, kot so pomanjševalnice ali pa uporaba ločil, do takih podrobnosti, kot smo jih slišali tukaj. Zato so tovrstna predavanja potrebna, vendar nam ne zadostujejo, saj potrebujemo tudi praktična navodila za prevajanje.«

Kaj torej mislite o predavanjih prof. Duffa?

Poznali sta ga že od prej, s seminarjev na Ekonomski fakulteti. Novost zanju je bila tema o vplivu matičnega jezika na kakovost prevoda. Zanimivo se jima je zdelo uvajanje psihologije prevajanja pri razlagi različnih ravni izražanja (register levels) — poljudno, znanstveno, propagandno in čustveno izražanje. To se jima zdi že neka nadgradnja pri prevajanju. Všeč jima je bila profesorjeva metoda predstavljanja snovi, saj je teorijo vedno podkrepil s primeri, pa tudi na vsako vprašanje si je prizadeval kar najbolje odgovoriti. Pri njegovih seminarjih prevajalec lahko veliko pridobi in ne ponavlja se.

Na koncu smo poprosili za mnenje še prof. Duffa, ki je dejal:

»Ker je šla prevajalska specializacija na filozofskih fakultetah v »shakespeareizacijo« in ker obstaja tak izobraževalni sistem, po katerem naj bi šli vsi za profesorje angleškega jezika, nihče ne zna prevajati. To, česar se naučijo (poznajo Shakespeara in Miltona), ni nikomur potrebno, ne znajo pa prevajati.«

Prof. Duff je na seminarju uporabljal samo takšne primere, ki se večkrat ponavljajo in se mu zato zdijo pomembni. Največja težava pri pripravi gradiva za tak seminar je dobiti dovolj pomembnih in uporabnih primerov iz prakse.

Sklepne misli obeh udeleženk pa so bile naslednje:

»Na seminarjih za prevajalce naj predavajo ljudje z izkušnjami iz prakse, saj predavatelji s Filozofske fakultete prevajalske prakse nikakor ne poznajo dovolj. Od teh profesorjev smo doslej dobivali znanje iz specialne gramatike, prof.

Duff pa nam je pokazal, kakšna morajo biti predavanja za prevajalce, izhajajoč iz prakse. Takšnih predavanj smo zelo pogrešali. V bodoče naj bodo seminarji sestavljeni iz devetih desetih predavanj iz prevajalske prakse, preostalo pa naj bo slovnica.«

Naj končamo z mislijo na prihodnji seminar, ki bo marca 1990. Če so prevajalci dosedaj pogrešali predavanja iz prakse, bodo tokrat pogrešali slovnico, saj bo na tem seminarju predaval samo prof. Duff.

A. O.

Nadaljevanje z 9. strani

Drugo obdobje življenja (zgodovine) DZTPS se je končalo s preselitvijo v nove, sedanje društvene prostore na Resljevi 16, ki so dejansko društveni, ne pa zasebni.

Za tretje obdobje obstoja društva so značilni naslednji momenti: »deprivatizacija«, ustanovitev »pisarne« in s tem dosežena neodvisnost od Avtorske agencije, ki je pobirala levji delež dohodka od provizije za izstavljenе račune, uveljavitev statusa »svobodnih« prevajalcev, ustanovitev strokovne knjižnice, uvedba seminarjev za potrebe prevajalcev in pa močno povečanje števila članstva; danes ima DZTPS 570 članov, od tega 49 v svobodnem prevajalskem poklicu in 33 prevajalcev s statusom kulturnih delavcev.

Zahvaljujoč vse uspešnejšemu delovanju našega društva, nam je končno uspelo kupiti celo lastne prostore na Petkovškovem nabrežju št. 57, kamor bo sedež DZTPS preseljen maja 1990.

To bo vsekakor podlaga za še večji razmah naših dejavnosti, torej poročstvo za še bogatejše dogajanje v zgodovini DZTPS.

Seveda in predvsem bo to odvisno od sodelovanja »z dušo in telesom« slehernega med nami!

N. D.